

The Mediating Role of Self-Efficacy in the Relationship Between Psychological Flexibility and Wisdom in Students

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors
Maryam Derakhshan¹
Bita Nasrolahi^{2*}
Fariborz Bagheri³

How to cite this article

Maryam Derakhshan, Bita Nasrolahi, Fariborz Bagheri, The Mediating Role of Self-Efficacy in the Relationship Between Psychological Flexibility and Wisdom in Students. *Journal of Islamic Life Style*, 2022;6(1): 294-302.

1. PhD student, Department of General Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Assistant Professor, Department of General Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author).
3. Associate Professor, Department of General Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

ABSTRACT

Purpose: This research was conducted with the purpose of mediating the role of self-efficacy in the relationship between psychological flexibility and wisdom in students.

Materials and Methods: The cross-sectional research method is correlational. The statistical population of this research was made up of all female and male students of Azad Universities of Tehran province in 2019-2019, from which 400 people were selected by staged cluster sampling method. In this research, the tools of wisdom (Ardelt, 2003), flexibility (Bond et al., 2011), and self-efficacy (Sherer et al., 1982) were used, all of which had acceptable validity and reliability. In order to analyze the data, SPSS-V19 and Amos-V8.8 software were used. Also, in order to respond to the research hypotheses, structural equation modeling was used.

Findings: The research findings showed that the model has a good fit. The results showed that flexibility did not have a significant direct effect on wisdom, the relationship between flexibility and wisdom is directly equal ($t = 1.78$ and $\beta = 0.12$). In connection with the existence of the indirect effect of flexibility on the wisdom of students through self-efficacy, it is confirmed with 95% confidence.

Conclusion: Therefore, paying attention to the mentioned variables helps researchers and therapists in prevention and designing more appropriate treatments.

Keywords: self-efficacy, psychological flexibility, wisdom

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: nasrolahi@srbiau.ac.ir

Article History

Received: 2022/02/27

Accepted: 2022/04/25

Published: 2022/06/21

نقش واسطه ای خودکارآمدی در رابطه بین انعطاف

پذیری روانشناختی با خردمندی در دانشجویان

مریم درخشان^۱

دانشجو دکتری، گروه روانشناسی عمومی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

بیتا نصراللهی^{۲*}

استادیار، گروه روانشناسی عمومی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

فربرز باقری^۳

دانشیار، گروه روانشناسی عمومی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف، نقش واسطه ای خودکارآمدی در رابطه بین انعطاف پذیری روانشناختی با خردمندی در دانشجویان انجام شد. **مواد و روش ها:** روش پژوهش مقطعی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه های آزاد استان تهران در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹ تشکیل دادند، که از میان آن ها، تعداد ۴۰۰ نفر با روش نمونه گیری خوشه ای مرحله ای انتخاب شدند. در این پژوهش از ابزارهای خردمندی (آردلت، ۲۰۰۳)، انعطاف پذیری (بوند و همکاران، ۲۰۱۱)، و خودکارآمدی (شرر و همکاران، ۱۹۸۲) استفاده شد که همگی از اعتبار و پایایی قابل قبولی برخوردار بودند. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS-V19 و Amos-V8.8 استفاده گردید. همچنین به منظور پاسخگویی به فرضیه های پژوهش از مدل یابی معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته ها: یافته های پژوهش نشان داد که مدل از برازش مناسبی برخوردار است. نتایج نشان داد انعطاف پذیری اثر مستقیم معنادار بر خردمندی نداشته است، رابطه انعطاف پذیری با خردمندی به صورت مستقیم برابر $t(178) = 0.12/\beta =$ است. در ارتباط با وجود اثر غیرمستقیم انعطاف پذیری بر خردمندی دانشجویان به واسطه ی خودکارآمدی با ۹۵ درصد اطمینان تایید می شود. **نتیجه گیری:** لذا توجه به متغیرهای مذکور در پیشگیری و طراحی درمان های مناسب تر به پژوهشگران و درمانگران یاری می رساند.

واژگان کلیدی: خودکارآمدی، انعطاف پذیری روانشناختی، خردمندی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۲/۰۵

*نویسنده مسئول: nasrolahi@srbiau.ac.ir

مقدمه

امروزه رشد مهارت های شناختی^۱، دغدغه خاطر بسیاری از سیستم های آموزشی دنیا است. هر چند تصور می شود که مهارت های شناختی با مهارت های هوشی برابر است؛ ولی واقعیت این گونه نیست (۱). با آن که حافظه و دیگر مهارت های تحلیلی برای هوش دارای اهمیت هستند؛ ولی برای کسب موفقیت های تحصیلی و زندگی کافی نیستند و به نظر می رسد مهارت هایی همچون خردمندی^۲ در جهانی که به سرازیری ویرانی و تخریب خود افتاده است، دارای اهمیت زیادی باشد (۲). خردمندی مفهومی پیچیده است به طوری که تاکنون از آن تعریف واحدی نشده است. آردلت^۳ (۳) معتقد است به رغم دشواری در تعریف خردمندی، میان پژوهشگران و صاحب نظران این حوزه نوعی توافق کلی وجود دارد مبنی بر این که خردمندی مفهومی مستقل است که بر دانش شناختی، درک و بینش عمیق، و تفکر تاملی بنا شده است و می تواند تلفیقی از در نظر گرفتن منافع فردی در تعامل با رفاه دیگران باشد. یانگ^۴ (۴) نیز خردمندی را شامل انسجام شناختی، عینیت یافتن در عمل و تاثیرگذاری بر خود و دیگران برای حفظ منافع جمعی می داند. خردمندی می تواند بینشی منحصر به فرد و بی همتا را در موقعیت های فردی و همچنین شرایط معنادهی از زندگی فراهم سازد (۵). فرد خردمند با بهره گیری از استدلال عملگرایانه برای حل چالش های مهم و بحرانی زندگی اقدام می کند (۶)، و با فرادانش خویش و چگونگی استفاده از راهبردهای مختلف در زمان های مناسب، به حل مساله^۵ می پردازد (۷). بر اساس مطالعات انجام شده (۸) افرادی که از قابلیت های شناختی، ژرف اندیشی و عاطفی بهره مند هستند در مقایسه با همترازان خود، از لحاظ جسمانی سالمترند، از تحصیلات بالاتری برخوردارند، روابط بهتری با دیگران برقرار می کنند، در بعد تجربه پذیرش شخصیت (پذیرا بودن تجارب) نمرات بالاتری را به دست می آورند و از سلامت روانی بیشتری بهره می برند (۹). آردلت (۱۰) در پژوهش خود نشان داد که خرد خیلی بیشتر از سلامت جسمی، وضعیت اجتماعی و اقتصادی، محیط فیزیکی و روابط اجتماعی بر سطح رضایتمندی دانشجویان تاثیر دارد.

به طور سنتی احساسات و افکار مثبت و ارضای نیازهای اساسی روانی همانند احساس تعلق و شایستگی و استقلال به عنوان سنگ بنای سلامت روان دیده شده است اما در کنار این عوامل انعطاف پذیری نیز مهم است (۱۱). انعطاف پذیری روان شناختی طیف گسترده ای از توانایی های انسان را در بر می گیرد از تشخیص و سازگاری با خواسته های مختلف محیطی گرفته تا تغییر راهبردهای رفتاری، زمانی که این راهبردها کارکرد فردی و اجتماعی شخص را به خطر می اندازند. انعطاف پذیری روان شناختی موجب حفظ تعادل میان حوزه های مختلف زندگی می شود و شخص را آگاه از محیط و متعهد به رفتارهایی می کند که با ارزش های فردی اش همسو است (۱۲). همان طور که انعطاف پذیری روان شناختی با سلامت روان ارتباط دارد، نبود آن نیز با آسیب روانی در ارتباط است. افسردگی اختلال شایعی است که ویژگی آن انعطاف ناپذیری در شیوه های مختلف عمل است. علائم افسردگی قویا به فقدان انعطاف پذیری اشاره دارند. شخص

4 - Yang

5 - Problem solving

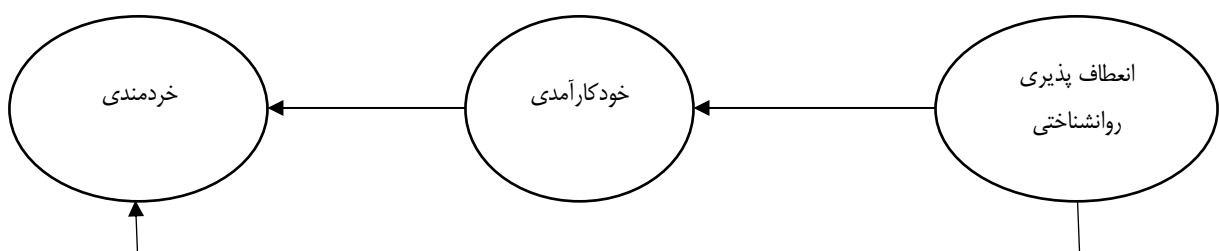
1 - Cognitive skills

2 - wisdom

3 - Ardelt

معنادار دارد. گلیمور^۴ (۲۵) بین خودکارآمدی و خردمندی همبستگی مثبت معنادار گزارش کرده است. در ایران نیز نژادحاجی و نوروزی (۲۶) روابط بین خردمندی و خودکارآمدی عمومی را بررسی و گزارش کردند که بین خودکارآمدی و خردمندی ارتباط وجود دارد. بنابراین از جمله پیامدهای احتمالی پژوهش حاضر می توان به این موارد اشاره نمود؛ با توجه به نقش کاربردی و مهم دانشجویان در ساختن آینده کشور خویش و این که سطح انعطاف پذیری و خودکارآمدی آنها تاثیر بسزایی در خردمندی و موفقیت های تحصیلی آنها خواهد داشت، لزوم بررسی عوامل موثر خردمندی این قشر از جامعه، هر چه بیشتر آشکار می شود. دانشگاه نقش های گوناگونی دارد و از دانشجو نیز در ارتقا عرصه علمی و فرهنگی کشور انتظارات زیادی می رود. دانشجویان باید در کنار داشتن انگیزه، تحرک و تحول با امید و نشاط در رسیدن به اهداف عالی گام بردارند و از افسردگی و رکود که نهایتا به سقوط می انجامد دوری نمایند. در این میان دانشگاه به عنوان نهادی که رسالت تعلیم و تربیت نیروهای سالم و ماهر را بر عهده دارد، می تواند با شناسایی عوامل موثر بر خردمندی دانشجویان از نتایج آن در بهبود برنامه های آموزشی، فرهنگی، اجتماعی، بهداشتی و همچنین ارتقا خدمات مشاوره ای در دانشگاه ها سود برد. از سوی دیگر شایان ذکر است که بهبود خردمندی دانشجویان تنها می تواند انگیزه های تحصیلی آنها را افزایش دهد و موفقیت را به دنبال داشته باشد، بلکه می تواند نتایج مثبتی را برای زندگی شخصی افراد بعد از فراغت از تحصیل هم فراهم سازد. در پایان باید گفت با توجه به اهمیت بررسی وضعیت انعطاف پذیری و خودکارآمدی دانشجویان که قشر جوان، فعال و تاثیرگذار جامعه بوده و دارای جایگاهی خاص در برنامه های سلامتی جامعه می باشند و این که پایین بودن متغیرهای مطرح شده در پژوهش در برنامه های آموزشی و عملکرد تحصیلی آنها اثر منفی بر جا می گذارد، اهمیت و ضرورت انجام این پژوهش برجسته می شود. از اینرو این مطالعه تلاش دارد به این مساله بپردازد: آیا بین خردمندی بر اساس انعطاف پذیری با نقش میانجی خودکارآمدی در دانشجویان چه رابطه ای وجود دارد؟

افسرده توانایی لذت بردن از محیط را ندارد و مدام خلق پایین گزارش می دهد دنیا برای چنین فردی مکانی خالی و سطحی است (۱۳). اختلالات اضطرابی نیز با وجود علائم و ویژگی های متمایزی که دارند در مولفه اجتناب تجربه ای مشترک هستند. اجتناب تجربی یعنی عدم اشتیاق برای برقراری ارتباط با جنبه های خاصی از تجربه، درست همانند افسردگی فرد مضطرب به درستی با محیط تعامل نمی کند و انعطاف ناپذیری رفتاری نشان می دهد (۱۴). نتایج پژوهش لوکاس و موری^۱ (۱۵) نشان می دهد انعطاف پذیری روان شناختی با سلامت عمومی و آسیب پذیری در طیف گسترده ای از ناراحتی ها که شامل افسردگی، اضطراب و ناراحتی های روانی عمومی می شود، رابطه دارد. خودکارآمدی^۲ نیز از جمله متغیرهای سازش یافتگی روان شناسی مثبت و فرایند های شناختی-اجتماعی است (۱۶). خودکارآمدی به معنی باور افراد به توانایی مقابله با رویدادهای تنیدگی زا و برخورد مطلوب و مناسب آنان با وقایع است (۱۷). خودکارآمدی شامل اعتماد افراد به توانایی های انگیزشی و منابع شناختی خود هنگام مواجهه با وقایع و حوادث نیازمند مقابله است (۱۸). افراد با سطوح بالای خودکارآمدی، بیشتر به تلاش خود متکی هستند و هنگام مواجهه با موانع، پافشاری بیشتری از خود نشان می دهند (۱۹). باورهای خودکارآمدی تعیین می کند که افراد تا چه اندازه برای فعالیت های خود انرژی صرف می کنند و تا چه میزان در برابر موانع مقاومت می نمایند (۲۰). خودکارآمدی بر رفتار فرد بسیار تاثیرگذار است (۲۱). معلمان برخوردار از خودکارآمدی سطح بالا در انجام کارها امیدوارتر و موفق تر است. بدین ترتیب، یادگیری افراد به وسیله خودکارآمدی سطح پایین محدود می شود و به وسیله خودکارآمدی سطح بالا افزایش می یابد (۲۲). به طور کلی هنگامی که افراد بر این باور باشند که قابلیت ها و توانایی های لازم برای انجام کار یا فعالیتی را دارند، برای انجام آن تکلیف وقت بیشتری صرف می کنند و در نهایت به نتایج بهتری دست پیدا خواهند کرد (۲۳). اولتامی، دیویی، افندی، رامدانی و روحیانی^۳ (۲۴) در اندازه گیری خردمندی و همبسته های آن چنین بیان کرده اند که خودکارآمدی با ابعاد خردمندی همبستگی مثبت

شکل ۱. مدل پیشنهادی پژوهش

۵ واحد شهریار، رباط کریم، شهر قدس، تهران و اسلام شهر انتخاب شد با توجه به چنین روشی، فرایند نمونه گیری در این پژوهش به این صورت می باشد که ابتدا به واحد دانشکده ها مراجعه شده و سپس با توجه به رشته ها و کلاس ها، تعدادی از آنها (بر اساس ملاک های ورود: دانشجوی مقطع کارشناسی، رضایت جهت شرکت در پژوهش و ملاک خروج: عدم پاسخ دادن به سوالات پرسشنامه ها) انتخاب و مورد آزمون واقع می شوند. پرسشنامه ها به مدت ۶۰ روز بر روی

مواد و روش ها

روش پژوهش همبستگی از طریق الگویابی معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری پژوهش حاضر را کل دانشجویان دختر و پسر دانشگاه های آزاد استان تهران در سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ تشکیل داد که همگی در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بودند. روش نمونه گیری نیز از نوع نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای بود. با توجه به شهرستان های مختلف استان، از طریق نمونه گیری خوشه ای تعداد

3 - Utami, Dewi, Effendi, Ramdani & Rohyani

4 - Gilmore

1 - Lucas & Moore

2 - self-efficacy

ناخواسته تدوین شده و دارای ۷ سؤال است. سؤال‌های این پرسشنامه بر اساس میزان توافق در یک مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای (هرگز= ۱، خیلی بندرت= ۲، بندرت= ۳، گاهی اوقات= ۴، بیشتر اوقات= ۵، تقریباً همیشه= ۶ و همیشه= ۷) رتبه‌بندی می‌شود. نمرات بالاتر در این مقیاس نشان‌دهنده انعطاف‌پذیری پایین‌تر و اجتناب تجربی بالاتر است. پایایی آزمون-بازآزمون این پرسشنامه توسط بوند و همکاران ۰/۸۱ و همسانی درونی آن ۰/۸۴ به‌دست آمده است. در ایران عباسی و همکاران نیز ضریب پایایی آلفای کرونباخ پرسشنامه پذیرش و عمل ویرایش دوم ۰/۸۹ و ضریب پایایی بازآزمون ۰/۷۱ بدست آمده است.

پرسشنامه خودکارآمدی شرر و همکاران: در این پژوهش از پرسشنامه خودکارآمدی عمومی شرر و همکاران استفاده خواهد شد. آزمون شامل ۱۷ ماده است که خودکارآمدی عمومی را می‌سنجد و این ۱۷ ماده دارای میانگین ۵۷/۹۹ و انحراف معیار ۱۲/۰۸ است. شیوه نمره گذاری به این صورت است که به هر ماده از ۱ تا ۵ امتیاز تعلق می‌گیرد. ضریب پایایی از طریق روش آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس خودکارآمدی عمومی و خرده مقیاس خودکارآمدی اجتماعی به ترتیب ۰/۸۶ و ۰/۷۱ برای هر یک بدست آمد. براتی جهت بررسی پایایی آزمون از روش دو نیمه کردن استفاده کرده است. ضریب پایایی آزمون از روش دو نیمه کردن گاتمن برابر ۰/۷۶ بدست آمد. آلفای کرونباخ برابر ۰/۷۹ بدست آمد که رضایت بخش می‌باشد. کرامتی در تحقیق خود آلفای کرونباخ را برابر ۰/۸۵ بدست آورد. علی‌نیا نیز در تحقیق خود آلفای کرونباخ را برابر ۰/۷۸ بدست آورد که قابل قبول است. شرر و همکاران برای سنجش روایی سازه مقیاس خودکارآمدی همبستگی امتیازات بدست آمده از آن را با اندازه‌های چندین ویژگی شخصیتی به دست آوردند. این اندازه‌های شخصیتی در برگیرنده مقیاس کنترل درونی-بیرونی راتر، مقیاس درجه قابلیت اجتماعی، مقیاس بیگانگی از خود و مقیاس شایستگی بین فردی می‌باشند. بر اساس بررسی‌های انجام شده همبستگی مثبت متوسطی بین مقیاس درجه قابلیت اجتماعی کارون-مارلو و مقیاس خودکارآمدی بدست آمد. همچنین نمرات مقیاس بیگانگی از خود و مقیاس شایستگی بین فردی با امتیازات خودکارآمدی دارای همبستگی مثبت متوسطی بود. همبستگی‌های پیش‌بینی شده بین مقیاس خودکارآمدی عمومی و اندازه‌های خصوصیات شخصیتی متوسط و در جهت تایید اعتبار سازه آزمون تهیه شده می‌باشند.

تجزیه و تحلیل اطلاعات به‌دست آمده از اجرای پرسشنامه‌ها از طریق نرم‌افزار *Spss-V23* و *Amos-V7.80* انجام شد. همچنین به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۱) آورده شده است.

دانشجویان اجرا شد. کلاین (۲۰۰۵) برای مطالعاتی که از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده می‌کنند، راه حل ویژه‌ای را جهت تعیین حجم نمونه پیشنهاد کرده است. به عقیده او حداقل نسبت حجم نمونه برای هر پارامتر برآورد شده، ۵ نفر می‌باشد؛ نسبت ۱۰ به ۱ مناسب‌تر و ۲۰ به ۱ مطلوب قلمداد می‌شود. در مدل مفروض پژوهش حاضر، طبق دیدگاه کلاین ۱۸ پارامتر اندازه‌گیری می‌شود. بنابراین برای دستیابی به نتایج قابل قبول (با استفاده از قاعده ۲۰ به ۱) نمونه‌ای برابر با ۳۵۰ شرکت‌کننده کافی است. ولی از آنجا که احتمال دارد بسیاری از پرسشنامه‌ها به صورت ناقص جواب داده شوند، تصمیم بر این شد که حداقل ۴۰۰ شرکت‌کننده وارد این پژوهش شوند. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها توسط دانشجویان، تمامی آن‌ها تورق می‌شود و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

ابزارهای پژوهش:

پرسشنامه خرد آردلت (۲۷): پرسشنامه خرد توسط آردلت در سال ۲۰۰۳ طراحی گردیده است. این پرسشنامه از ۳۹ گویه و سه خرده مقیاس شناختی (۱۴ سوال)، انعکاسی (۱۲ سوال) و عاطفی (۱۳ سوال) تشکیل شده است که به منظور سنجش خرد به کار می‌رود. نمره گذاری پرسشنامه به صورت طیف لیکرت ۵ نقطه‌ای است که برای گزینه‌های «کاملاً مخالفم»، «مخالقم»، «نظری ندارم»، «موافقم» و «کاملاً موافقم» به ترتیب امتیازات ۵، ۴، ۳، ۲ و ۱ در نظر گرفته می‌شود. همچنین برای تعدادی از گویه‌ها نمره گذاری به صورت طیف لیکرت ۵ نقطه‌ای است که برای گزینه‌های «کاملاً در مورد من صحیح است»، «تا حدودی در مورد من صحیح است»، «نظری ندارم»، «تا حدودی در مورد من صحیح نیست» و «اصلاً در مورد من صحیح نیست» به ترتیب امتیازات ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ در نظر گرفته می‌شود. آردلت همسانی درونی در هر سه بعد به طور کلی را ۰/۸۵، بعد شناختی ۰/۷۸، بعد تاملی ۰/۷۵، و بعد عاطفی را ۰/۷۴ محاسبه کرد. همچنین وی ویژگی‌های روان‌سنجی آن از جمله پایایی بازآزمایی آن را (۰/۵۶) و پایایی بین‌ارزیابان را مثبت و معنادار و روایی همگرا آن را از طریق بررسی همبستگی آن با مقیاس بهزیستی روان‌شناختی مناسب گزارش کرده است و تحلیل عامل اکتشافی نیز موید سه عامل نظری اندازه‌گیری شده بوده است (آردلت، ۲۰۰۳). در ایران کچویی و هوشیاری (۲۸) برای ارزیابی روایی از همسانی دورنی استفاده کردند و همبستگی ابعاد خردمندی یعنی شناختی، انعکاسی و عاطفی با نمره کل به ترتیب برابر با ۰/۷۷، ۰/۷۰، ۰/۷۴ و ۰/۷۱ به دست آمد. برای بررسی پایایی نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده نمودند و مقدار ضریب آلفا برای ابعاد شناختی، انعکاسی و عاطفی به ترتیب برابر با ۰/۷۰، ۰/۷۰ و ۰/۶۸ و برای نمره کل خردمندی ۰/۷۶ به دست آوردند.

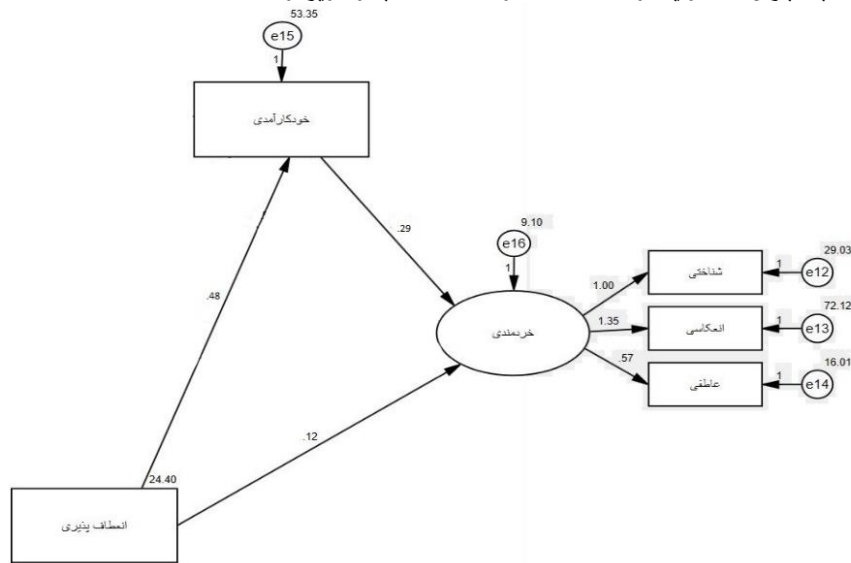
پرسشنامه انعطاف‌پذیری بوند و همکاران: این پرسشنامه توسط بوند و همکاران برای سنجش انعطاف‌پذیری، به‌ویژه در ارتباط با اجتناب تجربی و تمایل به درگیری در عمل با وجود افکار و احساس‌های

جدول ۱. یافته‌های توصیفی خرده‌مقیاس‌های پژوهش

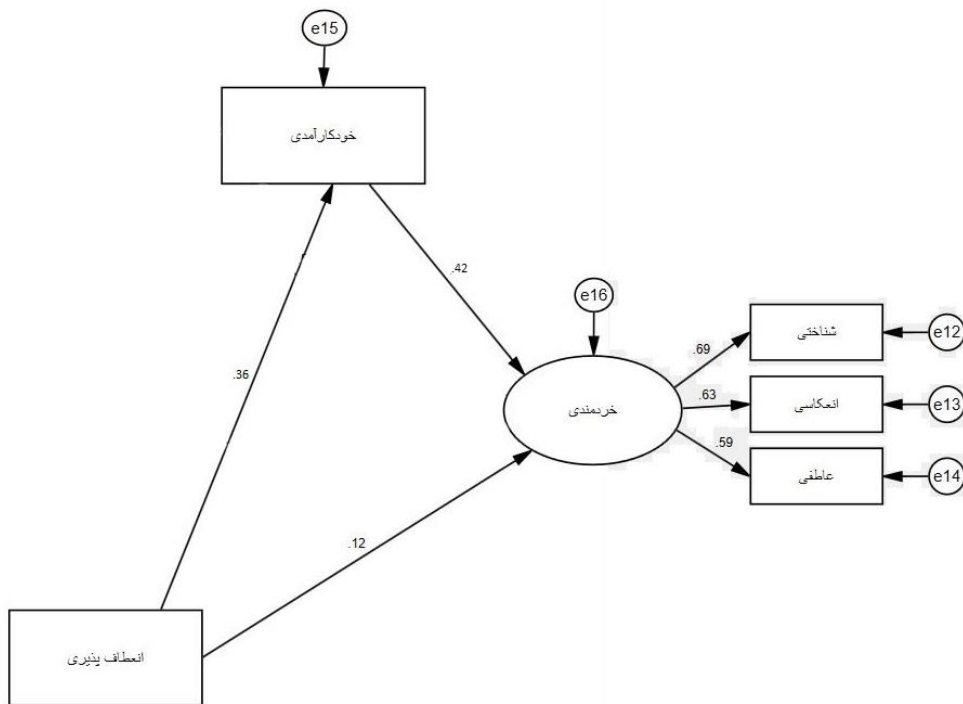
شاخص آماری مقیاس	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
خردمندی شناختی	۴۹.۴۳	۵۴.۷	۶۲.۰	۲۷.۰-
خردمندی انعکاسی	۴۳.۳۸	۱۰.۱۱	۰.۸۰	۹۱.۰-
خردمندی عاطفی	۴۳.۳۴	۰.۲۰۵	۱۸.۰	۶۳.۰-
انعطاف پذیری	۰.۹۰۲۰	۹۵.۴	۰.۶۰-	۵۱.۰-
خودکارآمدی	۵۰.۵۱	۱۶.۱۳	۴۳.۰-	۳۷.۰

به همراه برخی از مهمترین شاخص‌های برازش مدل اولیه در شکل و جدول زیر ارائه شده است.

نتایج جدول ۱ یافته‌های توصیفی هر یک از متغیرها را به تفکیک نشان می‌دهد. نتایج مربوط به اجرای مدل اولیه در حالت استاندارد

شکل ۲. مدل در حالت ضرایب استاندارد نشده

شکل ۳. مدل در حالت ضرایب استاندارد شده

جدول ۲. شاخص های برازش مدل اولیه

شاخص های برازش		نام شاخص
مقدار	حد مجاز	
۴۴.۲	کمتر از ۳	χ^2/df
۰.۵۰	کمتر از ۰/۱	ریشه میانگین خطای برآورد ^۱ RMSEA
۹۵.۰	بالاتر از ۰/۹	CFI ^۲ (برازندگی تعدیل یافته)
۹۴.۰	بالاتر از ۰/۹	NFI ^۳ (برازندگی نرم شده)
۹۵.۰	بالاتر از ۰/۹	GFI ^۴ (نیکویی برازش)
۹۳.۰	بالاتر از ۰/۹	AGFI ^۵ (نیکویی برازش)

برای این شاخص ها نشان می دهد که در مجموع الگو در جهت تبیین و برازش از وضعیت مناسبی برخوردار است.

به طور کلی در کار با برنامه اموس هر یک از شاخص های بدست آمده به تنهایی دلیل برازندگی یا عدم برازندگی مدل نیستند و این شاخص ها را در کنار هم بایستی تفسیر نمود. مقدارهای بدست آمده

جدول ۳. ضرایب و معناداری اثر مستقیم انعطاف پذیری بر خردمندی

متغیر پیش بین	نوع اثر	β استاندارد شده	آماره معناداری	sig	متغیر ملاک
انعطاف پذیری <td>مستقیم</td> <td>۱۲.۰</td> <td>۷۸.۱</td> <td>۱۵.۰</td> <td>خردمندی</td>	مستقیم	۱۲.۰	۷۸.۱	۱۵.۰	خردمندی

دانشجویان با ۹۵ درصد رد می شود. برای آزمون این فرضیه اثر غیر مستقیم با آزمون سوبل مورد بررسی قرار می گیرد.

آنچه از نتایج جدول ۳ برمی آید این است که انعطاف پذیری اثر مستقیم معنادار بر خردمندی نداشته است، رابطه انعطاف پذیری با خردمندی به صورت مستقیم برابر $t = 1/78$ و $\beta = 0/12$ است. بنابراین فرضیه مطرح شده در ارتباط با وجود اثر مستقیم انعطاف پذیری بر خردمندی

جدول ۴. ضرایب و معناداری اثر غیر مستقیم انعطاف پذیری بر خردمندی

متغیر پیش بین	نوع اثر	β استاندارد شده	آماره سوبل	sig	متغیر ملاک
انعطاف پذیری	به واسطه ی خودکارآمدی	۱۵.۰	۰.۱۰۲	۰.۳۰	خردمندی

زندگی در خردمندی تاکید کردند، ناهمسو بود. دلیل ناهمسویی پژوهش حاضر با پژوهش یانگ (۴) این است که آنان نقش یادگیری از تجربه های مهم و معنادار زندگی را بررسی کردند که بسیار جامع می باشد و انعطاف پذیری از تجربه های ذکر شده می باشد، اما در پژوهش حاضر فقط نقش یک متغیر یعنی انعطاف پذیری بررسی شده و با توجه به این که میانگین آن در پژوهش حاضر پایین است. در نتیجه منطقی به نظر می رسد که انعطاف پذیری تاثیر معناداری بر خردمندی نداشته باشد. همچنین در تبیین عدم تاثیر انعطاف پذیری بر خردمندی می توان گفت که انعطاف پذیری فرد را قادر می سازد که در برابر فشارها، چالش ها و سایر مسائل عاطفی و اجتماعی برخورد مناسب و کارآمد داشته باشند. وقتی افراد از انعطاف پذیری پایینی برخوردار باشند به طور غیرفعال با شرایط محیطی مواجه می شوند و

آنچه از نتایج جدول ۴ برمی آید این است که فرضیه مطرح شده در ارتباط با وجود اثر غیر مستقیم انعطاف پذیری بر خردمندی دانشجویان به واسطه خودکارآمدی با ۹۵ درصد اطمینان تایید می شود ($p > 0/05$).

نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف نقش واسطه ای خودکارآمدی در رابطه بین انعطاف پذیری روانشناختی با خردمندی در دانشجویان انجام شد. نتایج نشان داد انعطاف پذیری اثر مستقیم معنادار بر خردمندی نداشته است بنابراین فرضیه مطرح شده در ارتباط با وجود اثر مستقیم انعطاف پذیری بر خردمندی دانشجویان با ۹۵ درصد رد می شود. این نتایج با نتیجه پژوهش یانگ که بر نقش یادگیری از تجربه های مهم و معنادار

¹ Root Mean Square Error Approximation

² Comparative Fit Index

³ Normed Fit Index

⁴ Goodness of Fit Index

⁵ Adjusted Goodness of Fit Index

تأثیرگذار هستند. در مدل براون، شرایطی که به طور مستقیم رشد خرد را آسان می‌کند شامل جهت گیری و تمایل دانشجویان به یادگیری که به نگرش‌ها، تجارب و زندگی نامه‌های شخصی و انگیزه‌های فردی به موجب تعامل با افراد و موقعیت‌هایشان اشاره دارد. تجربه‌ها که به هر نوع فعالیت سازمان یافته و سازمان نیافته اشاره دارد. تعامل با دیگران، اشاره دارد به این که چطور دانشجویان با اشخاص شبیه به خود یا متفاوت از خودشان در زمینه‌های گوناگون مواجه می‌شوند. محیط، اشاره به جایگاه جامعی دارد و در زمینه‌هایی توسعه می‌یابد که دانشجویان، جهت گیری به یادگیری، انواعی از تجارب و تعامل با مردم متقابلاً برای تولید خرد در یکدیگر اثر می‌کنند. عامل‌هایی نیز وجود دارند که به رشد خرد کمک می‌کنند این عوامل، تجارب کاری، تجارب زندگی، کنش متقابل اجتماعی، مشاهدات، آموزش خانواده، رشد حرفه‌ای، مذهب و خواندن را شامل می‌شود. براون معتقد است محیط دانشگاهی باید به گونه‌ای باشد که در آن جهت گیری نسبت به یادگیری، تنوع تجارب و تعامل با دیگران، فرد را در دستیابی به خردمندی یاری کند.

از جمله محدودیت‌های پژوهش شامل: محدودیت ابزار اندازه‌گیری متغیرها که فقط از پرسشنامه‌های خودگزارشی استفاده گردیده است. با توجه به این که پژوهش در یک جامعه محدود انجام شده است نسبت به تعمیم نتایج به جوامع دیگر باید جانب احتیاط را رعایت نمود. از آن جایی که تنها ابزار جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش پرسشنامه بوده است، لذا پیشنهاد می‌شود به منظور افزایش اعتبار نتایج به دست آمده از شیوه‌های دیگری مانند مصاحبه و مشاهده به همراه پرسشنامه‌ها در گردآوری داده‌های پژوهش استفاده شود. در جهت اطمینان نسبت به نتایج حاصله از این پژوهش انجام پژوهش‌های گسترده‌تر در جوامع بزرگ‌تر پیشنهاد می‌شود. پیشنهاد می‌شود دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی خرد، در مراکز مختلف مشاوره و روانشناسی فراگیرتر شود تا در جهت ارتقاء سطح خرد جامعه و تضمین هوش موفق دانشجویان گامی موثر برداشته باشیم.

References

1. Ghorbani, Ruqiyah and Kharmai, Farhad. (2017). Examining the causal model of wisdom: explaining the effect of personality and coping self-efficacy. *Social Psychology Research Quarterly*, 8 (31), 50-33.
2. Sternberg, R. J. (2003). *Wisdom, intelligence, and creativity synthesized*. Cambridge University Press.
3. Ardel, M. (2011). Wisdom, age, and well-being. In K. W. Schaie & S. L. Willis (Eds.), *Handbook of the psychology of aging* (7th ed., pp. 279–291). Amsterdam: Elsevier
4. Yang, S. Y. (2014). Wisdom and learning from important and meaningful life experiences. *Journal of Adult Development*, 21(3), 129-146.

به طور معمول به خطا می‌روند و کارها را با تعلل انجام می‌دهند، بنابراین با انعطاف پذیری می‌توان تغییرات اساسی در زندگی ایجاد کرد، اما دانشجویان به دلیل شرایط سنی و موقعیت اجتماعی، اقتصادی و تحصیلی دچار استرس و اضطراب شده و در انجام فعالیت‌های مستلزم تفکر دچار آشفتگی فکری می‌گردند. بنابراین دانشجویان به دلیل تجربه شکست‌ها به توانمندی فکری خود شک می‌کنند و احتمالاً این تصور در آنها ایجاد می‌شود که قادر به تغییر نیستند و نمی‌توانند شرایط خود را بهبود بخشند. در نتیجه انعطاف پذیری بر خردمندی دانشجویان تأثیر معناداری نداشت. همچنین در تبیین دیگر و نگاه متفاوت در مورد عدم ارتباط بین انعطاف پذیری با خردمندی می‌توان چنین بیان نمود انعطاف پذیری فرد را قادر می‌سازد در برابر فشارها، چالش‌ها و سایر مسائل عاطفی و اجتماعی برخورد مناسب و کارآمد داشته باشند و انعطاف پذیری توانایی بالقوه افراد برای روبرو شدن با موقعیت جدید و غیرقابل پیش‌بینی می‌باشد. افراد دارای انعطاف پذیری پایین به طور غیرفعال با شرایط محیطی مواجه می‌شود و به توانایی‌های خود شک می‌کنند و به مرور به این نتیجه می‌رسند که به دیگران وابسته هستند و نمی‌توانند شرایط خود را بهبود بخشند. بنابراین انعطاف پذیری تأثیر معناداری بر خردمندی ندارد.

نتایج نشان داد فرضیه مطرح شده در ارتباط با وجود اثر غیرمستقیم انعطاف پذیری بر خردمندی دانشجویان به واسطه‌ی خودکارآمدی با ۹۵ درصد اطمینان تایید می‌شود. نتایج پژوهش با یافته‌های کالویان فر و همکاران (۲۹)؛ دشت بزرگی و رسولیان (۳۰)، آردلت و جسته (۲۷) همخوانی دارد. در تبیین نتایج بدست آمده می‌توان چنین بیان نمود افراد خردمند توانایی پذیرش فراز و نشیب‌ها و کسب معنای زندگی و نبرد برای غلبه با آنها را دارند و همین ویژگی‌ها سبب افزایش انعطاف پذیری و خودکارآمدی در فرد می‌شود و به عنوان یک مزیت در ارتباط با ابعاد مثبت است و منجر به ایجاد احساسات خوشایند و کاهش احساسات منفی می‌گردد. طبق نظریه تعادلی استرنبرگ، خردمندی آموخته نمی‌شود، بلکه به طور غیرمستقیم کسب می‌شود؛ به عبارت دیگر، می‌توان شرایطی را برای تحول خردمندی ارائه کرد، اما نمی‌توان واحدهای خاصی از اعمال را بدون مهیا کردن شرایط به افراد آموخت تا خردمند شوند. علاوه بر استرنبرگ که توجه خاصی به محیط‌های آموزشی اولیه و نیز دوره نوجوانی در تحول خردمندی داشته است، براون نیز در پژوهشی گسترده، دانشگاه را به عنوان یکی از بافت‌هایی که احتمالاً خردمندی را تسهیل می‌کند، معرفی کرده است. در واقع براون و گرین این نکته را مد نظر قرار داده‌اند که دانش کلی که از تجارب دانشگاهی کسب می‌شود، چه نقشی در شکل‌گیری خردمندی، انعطاف پذیری و خودکارآمدی دانشجویان دارد. در پژوهش آنها مفهوم خردمندی همانند پیوستاری در نظر گرفته شده است که تمام افراد از جمله دانشجویان نیز می‌توانند در آن جای گیرند. مدل مفهومی براون چارچوبی از تغییرات چند بعدی دانشجویان در طول دوره تحصیل را نشان می‌دهد. بنا به فرضیه او، هر زمان که دانشجویان در فرایندهای یادگیری از زندگی درگیر می‌شوند، یک بعد یا تعداد بیشتری از ابعاد خردمندی در آنها شکل می‌گیرد. تمام موقعیت‌ها می‌توانند بر فراوانی و کیفیت خردمندی تأثیرگذار باشند. در نظریه او، یادگیری از زندگی طبقه‌بسته‌ای است که در واقع فرایندی از تفکر و عمل است و طبقه‌های دیگر به عنوان موقعیت‌های باقی در نظر گرفته می‌شوند که بر چگونگی و میزان درگیری

- in China: A latent profile analysis. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 20, 20-26.
14. Johnco, C., Wuthrich, V. M., & Rapee, R. M. (2014). The influence of cognitive flexibility on treatment outcome and cognitive restructuring skill acquisition during cognitive behavioural treatment for anxiety and depression in older adults: Results of a pilot study. *Behaviour Research and Therapy*, 57, 55-64.
 15. Lucas, J. J., & Moore, K. A. (2020). Psychological flexibility: positive implications for mental health and life satisfaction. *Health promotion international*, 35(2), 312-320.
 16. Gielnik, M. M., Bledow, R., & Stark, M. S. (2020). A dynamic account of self-efficacy in entrepreneurship. *Journal of Applied Psychology*, 105(5), 487.
 17. Panadero, E., Jonsson, A., & Botella, J. (2017). Effects of self-assessment on self-regulated learning and self-efficacy: Four meta-analyses. *Educational Research Review*, 22, 74-98.
 18. Marsh, H. W., Pekrun, R., Parker, P. D., Murayama, K., Guo, J., Dicke, T., & Arens, A. K. (2019). The murky distinction between self-concept and self-efficacy: Beware of lurking jingle-jangle fallacies. *Journal of educational psychology*, 111(2), 331.
 19. Rafiola, R., Setyosari, P., Radjah, C., & Ramli, M. (2020). The Effect of Learning Motivation, Self-Efficacy, and Blended Learning on Students' Achievement in The Industrial Revolution 4.0. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 15(8), 71-82.
 20. Hamilton, K., Cornish, S., Kirkpatrick, A., Kroon, J., & Schwarzer, R. (2018). Parental supervision for their children's toothbrushing: Mediating effects of planning, self-efficacy, and action control. *British journal of health psychology*, 23(2), 387-406.
 21. Schunk, D. H., & DiBenedetto, M. K. (2016). Self-efficacy theory in education. *Handbook of motivation at school*, 2, 34-54.
 5. Bailey, E., Kashbour, W., Shah, N., Worthington, H. V., Renton, T. F., & Coulthard, P. (2020). Surgical techniques for the removal of mandibular wisdom teeth. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (7).
 6. Grossmann, I., Sahdra, B. K., Ciarrochi, J. (2016). A Heart and A Mind: Self-distancing Facilitates the Association Between Heart Rate Variability, and Wise Reasoning. *Frontiers in Behavioral Neuroscience*, 10 (68), 1-10
 7. Staudinger, U. M., & Gluck, j. (2011). Psychological Wisdom Research: Commonalities and Differences in a Growing Field. *The Annual Review of Psychology*, 62, 215-241.
 8. Weststrate, N. M., & Glück, J. (2017). Hard-earned wisdom: Exploratory processing of difficult life experience is positively associated with wisdom. *Developmental psychology*, 53(4), 800.
 9. Grass, T. (2017). Waiting in Mindful Hope: Wisdom for Times of Transition. *The Catholic Library World*, 88(1), 54-54.
 10. Ardel, M. (2004). Wisdom as expert knowledge system: A critical review of a contemporary operationalization of an ancient concept. *Human development*, 47(5), 257-285.
 11. Almarzooqi, S., Chilcot, J., & McCracken, L. M. (2017). The role of psychological flexibility in migraine headache impact and depression. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 6(2), 239-243.
 12. Arslan, G., & Allen, K. A. (2021). Exploring the association between coronavirus stress, meaning in life, psychological flexibility, and subjective well-being. *Psychology, Health & Medicine*, 1-12.
 13. Bi, D., & Li, X. (2021). Psychological flexibility profiles, college adjustment, and subjective well-being among college students

30. Dasht Beguri, Zahra and Rasoulia, Sepideh. (2016). The relationship between religious adherence, authentic personality, resilience and resilience with wisdom in the elderly with the mediation of self-cohesion. *Quarterly Journal of Aging Psychology*, 3(4), 241-229.
22. Andishmand, Amin. (2017). Investigating the relationship between sense of attachment and emotional inadequacy with self-efficacy of high school students. Master's thesis, Islamic Azad University, Shahrood branch.
23. Sha, L., Schunn, C., Bathgate, M., & Ben-Eliyahu, A. (2016). Families support their children's success in science learning by influencing interest and self-efficacy. *Journal of Research in Science Teaching*, 53(3), 450-472
24. Utami, S. D., Dewi, I. N., Effendi, I., Ramdani, A., & Rohyani, I. S. (2020). The effectiveness of Biology Integrated Learning (BIL) program with local wisdom in the area of TNGR Lombok to improve students' self-efficacy. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1440, No. 1, p. 012078). IOP Publishing
25. Gilmore, A. L. (2014). A Cultural Examination of Hardiness: Associations with Self-Esteem, Wisdom, Hope, and Coping-Efficacy.
26. Nejad Haji, F. and Nowrozi, M. (2012). A study on micro-cultural intercultural relations and general self-efficacy of employees among the employees of Islamic Azad University. *Saudi Journal of Business and Management*, 1 (2), 2-15.
27. Ardel, M., & Jeste, D. V. (2018). Wisdom and hard times: The ameliorating effect of wisdom on the negative association between adverse life events and well-being. *The Journals of Gerontology: Series B*, 73(8), 1374-1383.
28. Kechoui, Farzaneh and Hoshiari, Jafar. (2019). The mediating role of self-control in the relationship between God-consciousness and wisdom. *Journal of Islamic Psychology Research*, 3 (2), 6-19.
29. Kavianfar, Hossein; Honorable, angel; Hashemi, Sohaila and Naderi, Habibullah. (1400). Prediction of wisdom based on the components of academic experiences with the mediation of cognitive flexibility. *Modern Psychological Research Quarterly*, 1 (2), 401-389.